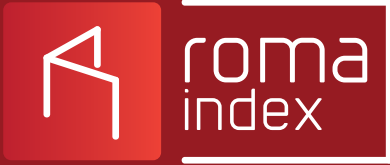

broj 18 | 2020

КРАЈОТ НА КОВИД ЕРАТА ВО СТУДЕНТСКИОТ СВЕТ

**КОНТАКТ ЦЕНТАРОТ
И ПОМАГА НА
ЗАЕДНИЦАТА ВО
СПРАВУВАЊЕ СО
ПРЕДИЗВИЦИТЕ ОД
КОРОНА ВИРУСОТ**

УМЕТНОСТА НА ЗАВЕДУВАЊЕТО

ЦЕДАЈ МАЈСТОР НА СОЦИЈАЛНОТО ВЛИЈАНИЕ II

Рома Индекс е електронски весник на Здружението на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“.

Како гласило на Здружението, препознатлив лидер за поддршка и развој на проактивни и квалитетно едуцирани Роми, наша цел е да го информираме, едуцираме и забавуваме читателот за прашања од секојдневниот живот, поврзани со образованието, младите, ромскиот идентитет и актуелни теми и проблеми со кои се соочува општеството. Да информираме за успешни личности, но и да изградиме индивидуалци кои активно ќе бидат вклучени во процесите на креирање и донесување јавни политики на локално и на национално ниво.

Средствата за електронското списание Рома Индекс, како дел од проектот се обезбедени од Ромскиот образовен фонд (РЕФ) од Будимпешта.

Изнесените мислења и ставови во ова електронско списание не го одразуваат ставот на организацијата и донаторот.

За издавачот:

Здружение на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“
- ISSN 2545-4005

Проектен тим на Здружението на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“:

М-р Кристијан Ангелков, Менаџер
Надир Усеин, Асистент на проектот
Шенас Имер, Административен асистент на проектот
Селика Аљиџи, Заменик Финансиски офицер

Контакт:

Адреса: „11 октомври“ бр.8/1-2, 1000 Скопје
Телефон: 075/269 163
e-mail: office@romaversitas.org.mk

НОВИНАРСКИ ТИМ:

Одговорен уредник за Рома Индекс бр.18

ФАТИМЕ АБДУЛОВА,
студентка на психологија
на Филозовски факултет

АЈЌАН МАЛИКОСКА,
студентка на општа медицина
на Медицински факултет УКИМ

ФАТИМА САЛИ,
студентка на мастер студии
на Фармацевтскиот факултет

ТАЊА КРСТЕВСКА,
во тек постдимски студии Менаџирање на човечки
ресурси-Филозофски факултет-УКИМ- Скопје

ДЕНИЗ ОСМАНИ,
вработен во Државен просветен инспекторат,
дипломиран професор по македонски јазик
и литература на Филолошкиот факултет

ДЕНИС АРСЛАНОВСКИ, графичка обработка
дипломиран граф. инженер,
во тек постдипломски студии за Менаџмент со човечки ресурси

ИНФО

автор: Тања Крстевска

Постигнат успех за лицата без документи!!!

По доставените барања на **#Ромалитико** до Премиерот на РСМ, Министерката за Правда, Министерот за Внатрешни Работи, Министерството за правда и прилозите на Канал 5, конечно се донесени потребните подзаконски акти за лицата без документи;

- Ромалитико укажа на пробивање на роковите кои произлегуваат од Законот за неевидентирани лица и бараше итно донесување на потребните подзаконски акти за решавање на статусот на лица;
- После 11 години лицата без документи конечно ќе може да добијат потребна лична документација;

Ромалитико со својата работа и понатаму ќе го надгледува овој процес и ќе се стреми овие лица целосно да ги уживаат своите права!

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Турци,Роми и Македонци заеднички го слават Рамазан Бајрам во Пехчевски Црник

Пехчевското село Црник е единственото село во источниот дел од нашата држава каде Турци, Македонци и Роми без никакви предрасуди заеднички ги слават и почитуваат празниците без разлика на верската припадност. Заедничкото одбележување на празниците е традиција која долги години постои во селото,вели Кампелезев кој е жител на селото.

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Ромалитико реагира на намалувањето на Буџетот за Поддршка на Декадата и Стратегија за Роми

Владата на Република Северна Македонија донесе уредба за изменување и дополнување на буџетот за 2020 со цел да одговори на потребите на новонастанатата криза со Ковид вирусот. Со новиот ребаланс на Буџетот средствата **наменети за Поддршка на декадата и стратегијата за Роми е намален за 34%, односно од 73 милиони денари на 48 милиони денари (основен буџет)**. Кратењето на Буџетот за поддршка на имплементација на стратегијата за Роми е во спротивност со препораките на Европската Комисија, каде што во Извештајот за напредокот во 2019 се нотира дека *“останува уште многу да се направи во имплементација на стратегијата се со цел поголема интеграција на ромската заедница”*, се вели во реакцијата од НВО „Ромалитико“

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Онлајн средба со комуникациските тимови на Рома индекс

На 02.06.2020 Ромаверзитас организираше онлајн средба со двата комуникациски тима на Рома Индекс. Цели на електронското списание Рома Индекс се:

- да го информира, едуцира и забавува читателот за прашања од секојдневниот живот;
- да изгради индивидуалци кои активно ќе бидат вклучени во процесите на креирање и донесување јавни политики на локално и на национално ниво.

ИНФО

автор: Тања Крстевска

Онлајн средба на професори/ментори

Ромаверзитас организираше онлајн средба со реномирани професори од неколку факултети во државата вклучени во активноста Менторство, во рамки на проектот на „Ромаверзитас – со развој и активизам кон еднаква интеграција и можности“, финансиран од Ромскиот Образовен Фонд (РЕФ) од Швајцарија.

Менторството претставува можност за студентите Роми во прва година од своите студии да соработуваат и бидат менторирани од страна на професори - ментори, кој и во овие услови дополнително ќе го поддржуваат развојот на знаењата и вештините поврзани со лични, академски и кариерни цели.

Во оваа активност се вклучени 12 студенти од прва година и 12 реномирани професори од Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје од Правниот факултет, Фармацевскиот факултет, Природно-математичкиот факултет, од Универзитетот на Југоисточна Европа - компјутерски науки, од МИТ Универзитетот - од Факултетот за правни студии, безбедност и медицинска технологија и од Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола, Медицински факултет.

Се очекува оваа активност позитивно кда се одрази кај студентите и нивните ментори, бидејќи ќе делува двонасочно. Студентите би ја добиле поддршката што им треба, а менторите би ги забележувале позитивните и негативните влијанија на моменталниот образовен систем.

Ромаверзитас ќе продолжи да го подржува и следи процесот на квалитетно и навремено завршување на образованието на студентите Роми.

Информирање за мерките од Влада на РСМ од страна на студентската унија на Ромаверзитас

Студентската унија на Ромаверзитас, претставена од номинираните студенти - Фатима Сали; Аријета Тахири и Суда Дехари, Нејас Рушидов како претставник на средношколците и Алмира Фасљи како претставник на алумните ги информираа сите ромски студенти за следните мерки:

1. Мерката парична поддршка за млади до 6,000 денари за покривање на партиципација во Универзитет или за сместување во студентски, ученички домови и регистрирани сместувачки капацитети за студенти и средношколци кои доаѓаат од семејства со ниски приходи
2. Платежна домашна картичка од 3,000 денари како еднократна финансиска поддршка за активни, редовни студенти на додипломски студии на државни универзитети до 29 години. Исплата најдоцна до 3 јули 2020 година преку платежна домашна картичка во банката на која студентот има трансакциска сметка.

Студентската унија на Ромаверзитас очекува дека сите ромски студенти ќе имаат можност да аплицираат на овој сет мерки и на тој начин, 600.000 денари ќе може да бидат насочени кон приближно 200 студенти Роми, активни студенти на додипломски студии преку платежна домашна картичка и 1.200.000 денари за исто толкав број студенти кои би биле дел од Мерката парична поддршка за млади за покривање на партиципација во Универзитет или за сместување во студентски, ученички домови за студенти и средношколци.

Студентската унија на Ромаверзитас во наредниот период ќе го следи овој пристап и примената на овие Влади мерки и ќе известува и застапува за секој проблем при имплементација на овие мерки.

ИНФО

автор: Тања Крстевска

Состанок на Ромаверзитас со Министерсво за внатрешни работи

На 04.06.2020 Ромаверзитас имаше состанок со претставници на Министерството за внатрешни работи, при што ги потенцираше следните две точки и побара посериозен пристап од институциите:

1. Не смее да се толерира насилничко однесување од која било страна, во ниту еден сегмент, алудирајќи на насилството врз наш студент од страна на контролори на ЈСП.
2. Говорот на омраза и навредите на социјалните мрежи, кој го преминуваат прагот на толеранција, нема да се прифаќа и не смеат вакви поединечни случаи да поминат неказнети.

Средби на Контакт Центарот „Работа за заедницата“ со ромската заедница во Шуто Оризари, Топаана и Тетово

Средношколци и студенти Роми ангажирани во Контакт центарот на Ромаверзитас „Работа за заедницата“ ја посетија Ромската заедница во Шуто Оризари, Топаана и Тетово со цел подигнување на свеста за сериозноста на Ковид -19, упатување на препораки за превенција и заштита, како и промоција на Контакт центарот кој работи 24/7 во служба на заедницата.

Контакт Центарот е организиран и имплементиран од Здружението на граѓани „Ромаверзитас“ – Скопје, во рамки на проектите „Зголемување на пристапот и учеството на студенти Роми во високото образование и транзиција на пазарот на труд“ и „Зголемување на пристапот и учеството на ученици Роми во средното образование и транзиција на пазарот на труд“ финансирани од Европска Унија и Ромскиот Образовен Фонд (РЕФ) од Будимпешта.

Неформална дружба тимот на Ромаверзитас со студентскиот координатор на АВАЈА

Проектниот тим на Ромаверзитас и студентскиот координатор на АВАЈА, во рамки на Ромаверзитас, организираа средба со студенти од прва година вклучени во активноста Менторство. Притоа, од средбата произлегоа следниве заклучоци:

1. На месечно ниво ќе се организираат неформални дискусии со таргетирани групи од секоја поединечна активност на Ромаверзитас;
2. Вклучување на студентите од прва година во сите актуелни процеси вклучително и во кампањата за избор на студентски лидер на Ромаверзитас;
3. Студентите Роми од прва година засега успешно се прилагодуваат на овој процес на онлајн активности, активизам и образование, но се засегнати од отсуството на поефикасен и флексибилен пристап кој што ќе обезбедува и квалитет во сите процеси.

ИНФО

автор: Тања Крстевска

Онлајн работилница на тема „Професионална ориентација и кариерно планирање“

На 6 јуни годинава се одржа онлајн работилница Професионална ориентација и кариерно планирање во рамки на проектот на „Ромаверзитас – со развој и активизам кон еднаква интеграција и можности“, финансиски поддржан од Ромскиот образовен фонд (РЕФ) од Швајцарија. На оваа работилница учествуваа 23 матуранти кои што ќе добијат помош за избор на најсоодветна професија и советување за изработка на кариерен план. Прашањата кои што произлегоа од оваа работилница се:

- За кои кадри и профили има стратешки најголема потреба и побарувачка кај ромската заедница?
- Дали оваа година стипендиите од МОН, РЕФ и Ромаверзитас ќе бидат насочени кон овие кадри?
- Дали наставничките профили, медицинските кадри (гинеколози), ИТ, дигитализација, електроника, политички науки и правни студии може да бидат дополнително стимулирани со поголеми стипендии (пример стипендијата за медицинските факултети и кадарот кој што ќе специјализира гинекологија да има стипендија од 3000 евра)?
- Во која професија и занимање може најлесно да се најде работа ?
- Одговорот на дел од овие прашања ќе помогнат во втората работилница полесно да се подготви кариерниот план и очекуваме дека матурантите ќе имаат информиран избор.

Според податоците од вкупниот број матуранти во Република Северна Македонија или од 13.623 ученици во учебната година 2019/20, само 0,8 % се матуранти Роми. Ромаверзитас очекува дека во просек 33 % или 40 лица од матурантите Роми ќе продолжат во високо образование. Заради зголемување на оваа бројка во наредниот период ќе организираме посебни мотивирачки онлајн активности со матурантите кои што имаат просек од 3.00 до 4.30 заради помош и застапување во процесот на запишување во високо образование.

Кратењето на буџетот за Роми е во спротивност со препораките на Европската комисија

Буџетот на Република Северна Македонија, со најновиот ребаланс, е намален за 34% во однос на поддршката на Декадата и Стратегијата за Роми. Од предвидените 73 милиони денари, Владата одлучи со ребалансот, за оваа поддршка да остави само 48 милиони денари.

Поделено по институции, од приоритетните области на Стратегијата за Роми 2014-2020, за половина е намален буџетот на Министерството за транспорт на 20.000,000 денари, потоа на Министерството за труд и социјална политика за 26% со што остануваат 6.141,000 денари и на Министерството за образование и наука за 15 отсто, односно со ребалансот се предвидени 18.782,000 денари.

Притоа, како Ромалитико, реагираме дека намалувањето на Буџетот ја загрозува позицијата и придонесува за проширување на сиромаштијата кај Ромската заедница, посебно во услови на Ковид 19 пандемијата.

Кратењето на Буџетот за поддршка на имплементација на стратегијата за Роми е во спротивност со препораките на Европската Комисија, каде што во Извештајот за напредокот во 2019 се нотира дека *“останува уште многу да се направи во имплементацијата на стратегијата со цел поголема интеграција на ромската заедница”*.

Кратењето на буџетот од Министерството за транспорт и врски за 50% во услови кога ситуацијата со Ковид19 налага хигиена и дезинфекција е неоправдана, имајќи во предвид дека се уште одредени ромски населби не се асфалтирани, ниту имаат вода и канализација. Со ова, индиректно се загрозува здравствената состојба на Ромската заедница, но исто така претставува чекор назад кон социјална инклузија на Ромите во Република Северна Македонија.

Затоа Ромалитико очекува овие препораки да бидат земени в предвид при имплементација на Буџетот за 2020 година за да се овозможи интеграција на Ромите во општеството и намалување на економските и здравствените последици од новонастаната криза со Ковид19. Веруваме дека овие препораки, директно ќе се одразат и на позитивните препораки од страна на извештајот на Европската Комисија.

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

ИНФО

автор: Тања Крстевска

Таблети за ученици Роми вклучени во основното училиште ОУ „Браќа Рамиз и Хамид“

Во рамки на проектот „Зголемување на пристапот и партиципацијата на учениците Роми“ до квалитетен ран детски развој и основно образование се додели помош за 93 ученици Роми од второ и трето одделение, кои се дел од програмата за турска поддршка на Шуто Оризари. Исто така се обезбедија 93 таблети и интернет ваучери со 10 ГБ интернет за учениците кои не беа во можност да следат онлине настава.

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

ИРУ ги отвора ширум вратите за прием на нови членови

Според ИРУ, прогнозите од страна на ОН во врска со светската економија за 2020 година не се оптимистички. Обединетите нации процениле дека светската економија годинава ќе падне за 3,2 проценти, како резултат на пандемијата на корона вирусот, најмногу од Големата депресија во 1930-тите. Тоа значи дека околу 34,3 милиони луѓе веројатно ќе паднат под крајната линија на екстремна сиромаштија, а меѓу нив ќе бидат и Ромите. ОН предвидуваат дека дополнителни 130 милиони луѓе би можеле да се најдат во крајна сиромаштија до 2030 година.

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Јунската сесија на УКИМ, дел онлајн, дел со физичко присуство

Пандемијата предизвикана од корона вирусот го измени начинот на кој ќе се полагаат испитите на македонските универзитети. Додека УГД се одлучи за онлајн опцијата, за битолскиот УКЛО повеќе прифатливо е полагањето со физичко присуство со посебни мерки на претпазливост. На најголемиот универзитет во државата, „Св. Кирил и Методиј“, секој факултет сам одлучува кој начин на полагање е најсоодветен. Зголемениот број на заразени во Скопје го одложи почетокот на претстојната испитна сесија на неколку факултети.

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

КРАЈОТ НА КОВИД ЕРАТА ВО СТУДЕНТСКИОТ СВЕТ

автор: Фатима Сали

Како ќе го завршиме овој семестар или дали ќе го завршиме во наредниот период? Што со оценувањето? Запишување нов семестар, нови предмети... нова учебна година? Казнената, редовна сесија? Што по прво? Ова се само дел од прашањата што си ги поставува секој студент, со доза паника и неодлучност и секако, без некаков одговор кој барем ќе даде одредена визија за тоа како ќе се одвиваат „студентските денови“ откако ќе заврши оваа ситуација.

На 10 март годинава, нашата Влада и Комисијата за заразни болести при Министерството за здравство, одлучија и воспитно-образовниот процес да прекине во сите институции поради превенција од ширење на корона вирусот. Ова требаше да трае само 14 дена, со надеж дека ситуацијата ќе се подобри и ќе се зачува здравјето на граѓаните. И тука настана хаосот. Оведнаш се промени животот на сите. Студентите се најдоа во тешка ситуација.

Откако ги слушнав новите вести, тоа беа среќни моменти за мене. Не знаев дека потоа тоа ќе биде топ тема на која ќе се дискутира на секоја прес-конференција. Првите неколку дена факултетите размислуваа како да продолжи студирањето во ваквите услови, како да реализира наставата и ред други нешта поврзани со образованието.

Се најде решение - образовниот процес да се префрли во виртуелната сфера, односно еНастава која се одвива на „ЗУМ“ платформа. Тука професорите во одреден термин го започнуваат своето предавање, студентите се приклучуваат и го слушаат предавањето.

Ова е ситуација каде што ваквиот начин на одржување настава е достапен за студенти во помала бројка. Меѓутоа, што е со оние студенти каде бројката во еден клас е над 100? Тука наставата се одвива на малку поинаков начин - „Гугл класрум“ или предавања испратени по маил, каде што на студентот му се дава домашна задача поврзана со самото предавање. Не можам да се бунтувам дека ваквиот начин на одржување настава е лош, бидејќи е единствениот начин на кој може да го продолжиме образованието и во услови на глобална светска пандемија. Она што сакам да го истакнам е тоа дека во некои факултети, како во мојот случај, теоретската настава е проследена со професионална практика. Професионалната практика ми помага да ги таргетирам главните поенти за учење кои понатаму ќе ми го олеснат целиот процес. Нормално, не може да се реализира практичниот дел во виртуелна сфера и тоа е голем недостаток кој ме кочи во процесот на учење.

Има секакви проблеми, но круцијални се следните два. Прв е оценувањето. Знаеме дека периодов кружат информации за онлајн полагања. Исто така, знаеме дека таквиот начин на оценување е многу негативен и неквалитетен. Она што размис-

лувам е дека онлајн полагањата и не се некоја лоша идеја. Зошто? Целиот семестар се темели на онлајн настава, како тогаш може да се полага во нормални академски услови? Ако предавањето одржано во амфитеатар, зошто тогаш онлајн учењето не биде причината и за онлајн полагање? Еднаквоста на овие процеси е дискутабилна. Квалитетот, пред се, на онлајн предавањето е на минимум и очекувано е квалитетот на онлајн полагањата да биде ист. Како што може да се укине државната матура на средношколците, државата заедно со универзитетите може малку да попусти и во правилникот за оценување на студентите. Зошто да не? Дали тоа ќе биде преку семинарски, мини проекти или истражување, секоја можна опција е добредојдена.

Пандемијата веќе трае три месеци, а следен месец е јуни. Во студентскиот свет, јуни е месец на шансите соништата да се претворат во запишана оценка во индекс. Ако веќе вирусот толку многу е присутен, како може да сме сигурни дека ќе го нема во јуни кога треба да полагаме? Дали како студент треба да чекам да се се нормализира целата ситуација за која никој не е сигурен колку ќе трае и да доцнам со целиот семестар или цела година? А што со оние факултети каде што нема ниту казнена, ниту дополнителна сесија. Целата надеж се сведува на редовните три сесии во целата академска година? Треба да почекаме да соопштат дека ќе пуштат две сесии одеднаш? Кога, септември или јуни? Не сме минале ниту практична настава. Ама ајде, ќе „тутнеме“ се одеднаш и дали си положил или не, тоа е твој предизвик. Сметам дека треба посериозно да се сфати ситуацијата во која се наоѓаме ние како студенти.

Втор проблем е виртуелниот свет. Иако решение е во електрониката, таа не е доволно развиена или барем не е соодветно поставена за употреба

кај студентите. Ништо не може да ја замени онаа нормална комуникација. Потребно е подобро познавање и искуство за работење, студирање и пренесување информации преку електронските уреди. На факултет студираме за сите можни науки, но технологијата се учи и применува само на факултетите каде што нивната работа вклучува и електронски уреди. Проблемот е што едукативниот систем во кој се образуваме не придонесува кон развој на овие вештини. Порано било потребно да се седи и предава во амфитеатар, бидејќи немало друг начин. Има многу ситуации каде што ваквиот начин на студирање и работа се темели на овој едукативен систем. Дали во иднина можеби сите подеднакво, без разлика на кој факултет студираме, треба да го имаме овој ИТ предмет како редовен во текот на студирањето? Светот се движи кон ваква „дигитална верзија“ и не само студентите, сите треба да сме активно вклучени во реализирање на овој процес, кој секако најмногу позитивно ќе придонесе кај студентите како идни интелектуалци кои ќе го водат општеството во таквата дигитална верзија.

Вештачката интелигенција е таа која ќе продолжи рапидно да се развива и шири. Креативното мислење и самостојното решавање проблеми се вештини кои само хуманата интелигенција може да ги креира и работното место на еден студент, кој ќе дипломира, несомнено е сигурно дека ќе се темели на електронски начин на работење.

КОНТАКТ ЦЕНТАРОТ И ПОМАГА НА ЗАЕДНИЦАТА ВО СПРАВУВАЊЕ СО ПРЕДИЗВИЦИТЕ ОД КОРОНА ВИРУСОТ

автор: Ајџан Маликоска

Ј со М-Р ФЕРИК СУЛЕЈМАНОВ

У

М-р Ферик Сулејманов е магистер во областа на Економските науки и логистика на бизнисот. Ангажиран е во здружението на граѓани „Ромаверзитас“ како координатор за вработување во рамки на проектот „Зголемување на пристапот и учеството на ученици Роми во средното образование и транзиција на пазарот на труд“, финансиран од Европска Унија и Ромскиот Образовен Форум (РЕФ).

Со Сулејманов, кој сега работи како координатор на контакт Центар за поддршка на Ромската заедница во справување со Covid-19, разговараме за новонастанатата состојба и за неговата идеја за отворање на контакт центар за помош на ромската заедница.

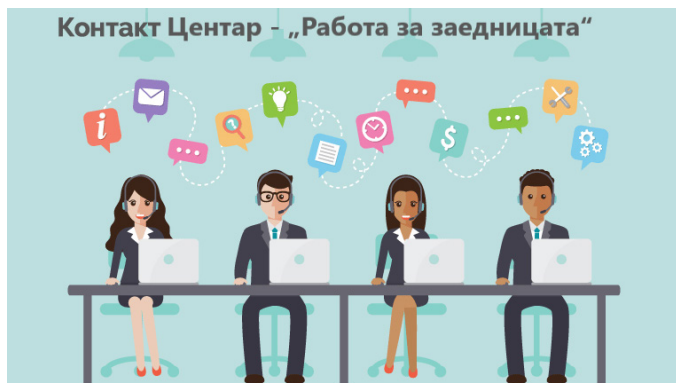
1. Проблемите со корона вирусот создадоа уште поголеми проблеми во нормалното живеење на луѓето. Одлучивте да и помогнете на ромската заедница преку отворање на контакт центар. Зошто?

Да, Корона вирусот создаде проблеми во глобални рамки и сè уште го попречува нормалното функционирање на луѓето. Ситуацијата, која беше нова и за нас, создаде дополнителни предизвици за кои искрено не бевме доволно подготвени. Планираните проектни активности, поради ситуацијата со Ковид-19, требаше да се модифицираат. Дојдов до идеја, активноста „работни практики во приватни фирми и организации“ да се пренамени во контакт центар кој ќе работи за заедницата и ќе нуди помош во овие тешки мигови. Да и помогнеме на Ромската заедница, бидејќи, за жал, само нашата заедница се уште е и се третира како маргинализирана.

2. Како функционира овој центар, колку луѓе работат и дали успеваат да ги задоволат барањата на граѓаните? Со кои предизвици се соочувате?

Контакт центарот „Работа за заедницата“ работи 24/7. Ангажирани се вкупно 41 средношколец на територија на нашата држава, шест студенти и три доктори Роми. Тие работат неуморно во три смени за да и помогнат на својата заедница. Контакт центарот нуди стручна медицинска помош, логистичка помош, техничка помош, мапирање на проблемите со кои се соочува Ромската заедница и упатуваат. Секојдневно се соочуваме со различни предизвици и се трудиме да пристапиме најадекватно.

Контакт Центар - „Работа за заедницата“

3. Што значи различни предизвици? Кој проблем најчесто се појавува? Што најчесто се бара?

Предизвиците најчесто се поврзани со малата информираност на Ромската заедница со мерките и начините за превенција од Корона вирусот, потоа несоодветниот наратив на здравствените работници кон Ромската заедница и нееднаквиот третман. Заедницата најчесто бара совети за превенција од вирусот, насоки и упатување до соодветни институции согласно нивните потреби.

4. Кој го финансира проектот? Дали тоа е ваша инвестиција? Имате ли поддршка од општината или од државата?

Проектот е финансиран од Европската Унија и Ромскиот Образовен Фонд (РЕФ) од Будимпешта. Проектот го имплементира „Ромаверзитас“ – Скопје. Засега немаме поддршка од државата и општината, но убеден сум и верувам дека ќе допреме и до нив и ќе добиеме поддршка во наредниот период.

5. Како ромската заедница го прифати овој центар? Ќе остане ли да функционира и по завршување на кризата?

Контакт центарот е предвиден да функционира до средината на јули годинава. Како уникатна идеја одлично е прифатен од Заедницата. Се трудиме да постигнеме одлични резултати за да продолжи да функционира и во иднина.

6. Што значи ова за граѓаните Роми?

Контакт центарот за Ромската заедница, пред се, значи поддршка во справувањето со вирусот, стручни медицински совети и упатување, медицински третмани и лекување од доктори Роми кои се грижат за почитување на мерките за превенција и полесно справување со Корона вирусот.

Преку проектот „Зголемување на пристапот и учеството на студенти Роми во високото образование и транзиција на пазарот на труд“, Здружението на граѓани „Ромаверзитас“ во рамките на контакт Центарот „Работа за заедницата“ овозможи работна пракса за студенти Роми, медицински работници и средношколци во период од април до јуни годинава. Контакт Центарот функционира 24/7 и дава поддршка на Ромската заедница за справување со Covid-19 на национално ниво. Од друга страна, практикантите ги градат сопствените капацитети во насока на комуникација, пишување извештаи, собирање податоци, водење на дата бази, координирање и организирање на логистичка поддршка, застапување, односи со јавност, решавање на проблеми, тимска работа, искуство за работа и функционирање во време на кризи.

УМЕТНОСТА НА ЗАВЕДУВАЊЕТО

автор: Фатиме Абдулова

Како и во секоја уметност, треба да знаеш што за да знаеш како. Кога станува збор за уметноста на заведувањето, прво што ми доаѓа на памет е да се запрашам **ШТО** сакам од личноста со која флертувам.

Сакам да е тоа, една вечер, хаотична, залиена, насилена, комерцијална до бескрај, или сакам да е тоа, една вечност, спокојна, надувана, испотена, спонтанa за нашиот свет до бескрај.

Ова првото е како петпаречка комедија за масата, само го следиш шаблонот и штанцаш. Ова второто е претстава која е момент и цела вечност, и за авторот и за публиката.

И во театарот и во заведувањето сум за ова второто, но, сега доаѓа прашањето КАКО?

Остани природен, онаков каков што си за да се увериш дека е ова публика за твојата претстава, ако им се допаднеш секоја наредна изведба ќе ја играш со леснотија и ќе сакаш постојано да ја играш затоа што не ја играш, туку живееш.

Во спротивно, кај оние од првата група, ако се натрупаш со гегови извадени од фиока, брзо ќе здосадат и ќе бидеш еден од многуте шаблонирани.

- Биди темелен
Анализа на секоја реплика, добро анализирај го текстот за работа
- Биди искрен
Верувај во она кое го правиш, верувај во својата уметност, ако самиот не веруваш апсурдно е да го натераш другиот да поверува,

1. БИДИ ДОБАР СЛУШАТЕЛ

Не за дабе имаш Една уста, две уши. Жените употребуваат околу 50,000 зборови на ден, и доколку слушаш добро, тие споделуваат за себе многу работи, и покрај тоа, колку повеќе слушаш, толку се големи шансите да ја заведеш, затоа што таа веќе е слободна со тебе. Воедно, верува дека ти си сензитивна и грижлива личност за неа, што е плус за тебе.

2. БЕНЦАМИН ФРЕНКЛИН ЕФЕКТ

Бенцамин Френклин предложил психолошки феномен според кој луѓето сметаат дека им помагаат на другите затоа што им се допаѓаат. Ова е вистина, дури и ако тие всушност не го чувствуваат истото, затоа што нивните умови се борат да одржат логичка конзистентност помеѓу нивните постапки и сфаќања. Поточно, побарај помош од девојката која ти се допаѓа, за да почне да мисли дека и се допаѓаш.

3. ХУМОР

Хуморот покажува дека си интелектуално силна и способна личност, а голем дел од жените го обожуваат истото, затоа што не сакаат да родат глупави деца. Покрај тоа, смеењето го лачи хормонот Окситоцин, кој уште се нарекува хормонот на љубовта, и помага во поврзувањето на луѓето меѓусебно. Пробај да ја насмееш со детски шеги, и покрај тоа што не е твоја смисла за хумор, но доколку и тоа не делува, сарказмот секогаш е тука до тебе.

4. СЛИЧНОСТИТЕ СЕ ПРИВЛЕКУВААТ

Кој не би сакал да се дружи со луѓе кои имаат исти интереси како и нивните? Никој, затоа истражи што ѝ се допаѓа, и

истакнувај ги суптилно сличностите кои ги имаш со нејзе, таа несвесно ќе те надополнува.

5. СКРШИ ГО МРАЗОТ И ДОПРИ ЈА

Еден од клучните фактори за здрава, долгорочна врска е одржување на физичката интимност. Не зборувам само за сексуални односи, иако - од повеќе причини, не сексуалната физичка интимност е исто толку важна. Допирот е форма на комуникација. Може да открие сè, од моменталната состојба на расположението на вашиот партнер, до нивото на стрес. Покрај тоа, допирот го стимулира ослободувањето на окситоцинот, хормон вклучен во чувството на врзаност. Затоа, допирот може да ве приближи до партнерот и физички и психички.

6. ОТВОРИ ЌЕ СЕ

Поточно, раскажи ѝ за твоите трауми, несигурности, фрустрации, тајни и слично, но остави нешто и на нејзината имагинација и дозволи да бидеш малку мистериозен. Раскажувањето на твоето животното патешествие, ќе ја натера да мисли дека ти се чувствуваш комотно пред нејзе, и ѝ веруваш, воедно, и таа ќе почне да зборува на истите теми. Жените се емоционални суштества, и обожуваат емоционална комуникација, поготово со спротивниот пол. Со тој разговор ќе предизвикаш кај нејзе чувство на сигурност дека има дел во твојот живот, тоа ќе ги поттикне односите, воедно и задржи.

Среќно момци, уживајте во пробите за претставата која ќе ја играте пред девојките, за крај уште нешто, и откако ќе ја заведете личноста која ви се допаѓа, не престанувајте и понатаму да флертувате со нејзе, не заборавајте дека, најдобрите претстави долго остануваат на репертоар.

ЏЕДАЈ МАЈСТОР НА СОЦИЈАЛНОТО ВЛИЈАНИЕ

автор: Дениз Османи

Авторот има деветгодишно искуство како професор по македонски јазик во основно училиште „Браќа Рамиз-Хамид“ и е член на Националниот селекционен одбор на РЕФ во Македонија каде се прегледуваат есеите на студентите за стипендија.

Во 16-от број на Рома Индекс Ви дадовме упатства како да напишете подобри заклучоци во есеите и како да користете техники при пишување за да влијате кај читателите. Во продолжение, Ви додаваме уште неколку совети, начин на логичко размислување и уште неколку техники на социјално влијание.

Совети за пишување на завршниот дел на есејот

Во претходниот број објаснивме како се пишуваат заклучоците во параграфите од главниот дел на телото на есејот, но и дел како да се пишува завршниот дел на есејот. Сега го комплетираме тоа со објаснување како да се напише завршниот дел на есејот.

Заклучете со поврзување на последниот со првиот пасус, можеби со повторување збор или фраза што ја користевте на почетокот.

Логика

Хипотетичкиот силогизам претставува логичен заклучок кој се изведува од две или повеќе претпоставки. Формулата е дадена во текстот:

Закон на хипотетички силогизам: $(p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow r) \Rightarrow (p \Rightarrow r)$

Претпоставка: (p) Ако во државата владее правда, (q) општеството е уредено.

Претпоставка: (q) Ако општеството е уредено, (r) луѓето се задоволни.

Заклучок: Според тоа (p) ако во државата владее правда, (r) луѓето се задоволни.

Пример за завршен дел на есеј

Наоѓање подобра работа е цел која навистина би сакал да ја постигнам во следните неколку години

Повторно враќање или парафразирање на тезата

Завршување на школото ќе направи голем пат во исполнување на оваа цел. За да ја исполнам, ќе ја надоградам мојата биографија и ќе се подготвам за барање работа

Сумирање на поентите/ идеите од параграфите

Мојата цел не е лесна да се изведе, но работите кои се вредни да се направат обично не се лесни

Последна импресија

Бројот на реченици во вашиот заклучок ќе зависи од тоа колку параграфи (изјави) имате во есејот.

Потребен е збор со кој го нагласувате крајот на есејот за да ги натерате читателите да разберат дека ќе го завршите. Најчести се: заклучокот ..., во заклучок, сума сумарум, како што беше напишано/кажано претходно ... Но овие зборови се користат повеќе во ораторството. Може да ги употребите сврзувачките зборови за заклучните реченици кои се дадени во статијата „Џедај мајстор на социјалното влијание“ во 16-от број. Исто така може да се употребат следниве зборови: нема сомнение, така, така што, во целина, на светла страна, на крајот, со ова на ум, главно, генерално, во краток преглед, во суштина...

Претпоставка: (p) Ако Ромите ги уживаат правата, (q) ромската заедница не е маргинализирана група.

Претпоставка: (q) Ако ромската заедница не е маргинализирана група, Ромите немаат голем број заеднички социо-економски проблеми.

Заклучок: Значи (p) ако Ромите ги уживаат правата, (r) тогаш Ромите немаат голем број заеднички социо-економски проблеми.

Овој логички доказ може да се употребува во техниката за убедување спомената во претходниот број за да се допре до стравот од загуба. На овој начин може да се дадат претпоставките и заклучокот.

Техники на социјално влијание

Компромисна стратегија е опцијата да се понудат три решенија. Од кое, едното е најсовршеното комплетно решение на некој проблем, другото е минимумот, а третото е во средина. Најсовршеното сигурно би чинело многу ресурси и финансии. Кога би се бирало според можностите, ако засегнатите лица можат да си ги дозволат минимум ресурсите и финансии, тогаш повеќе би се вложиле во средно рангираното решение кое е малку поскапо да се изведе и реализира од минималното, но е поблиску до идеалното комплетно решение. Стратегијата е прво да се објасни најидеалното решение, потоа средното и на крај, најмалото решение. Треба да се задржите повеќе на средното решение, да дадете најмногу објаснување за него од сите понудени решенија. Така она решение кое вие преферирате да се одбере, може да го поставите во средина со другите две алтернативи кои треба да ги направите. Едното како најсовршено и најскапо, а другото најмалку што треба да се вложи напор со помали резултати.

За читателите да имаат посилна желба да го прочитаат текстот до крај, потребно е да се даде решението, планот на акции за проблемот и потоа, да се напишат лошите последици од него. Ако прво се напишат последиците на проблемот, читателите може да ги откажат напорите внимателно да го прочитаат планот за решавање или препораките што ќе ги дадете. Колку е појасно кои мерки треба да се преземат, толку ќе има помала одбрана или одбивање на мерките поради стравот што би го имале кога ќе ги прочитаат последиците и да не продолжат да го читаат текстот.

Потребно е да се даде искрена и безусловна порака во која веќе сме почнале нешто да правиме во име на читателите а потоа да се повикаат и тие да учествуваат и направат нешто со висока цел или повисока придобивка. Така што ќе се добие одобрување и доверба кај читателите и поради реципрочност и тие ќе го направат тоа.

Гледањето, примањето тажни информации, ги тера луѓето да попуштаат. Емоциите ги тераат луѓето да бидат помалку сензитивни на разликите дури и во важноста на броевите за да нема емотивно оптоварена понуда. Во објаснувањето во параграфот може да предизвикате емоции како сожолување или сочувство, но таа да е релевантна на целите, на тврдењето. Во заклучоците може да ги употребите зборовите за жал, за чудо, по секоја цена, на секој начин, божем, за среќа ...

Последни добри техники се да се користат диверзитет на знаење и користење на јазик кој е разбирлив за читателите. Пред да се објави или предаде есејот каде што е потребно, добро е да се даде на неколкумина да го прочитаат текстот за да искажат мислења кои може да помогнат за важен увид на некој проблем или решение и да се види колку текстот е разбирлив – колку се користат „паметни зборови“ или жаргони кои можат да бидат неразбирливи за поголем дел од целната група читатели. Кога се користи комплексен јазик, тие тешко го интерпретираат текстот, така што пораката ќе биде помалку убедлива и ќе бидете помалку сфатени како автори.

Ромаверзитас започна во август 2001 година како модел на неформално образование, наменет за студенти Роми кои студираат на додипломски студии во универзитетите во Република Македонија. Ромаверзитас од програма на Фондација Отворено општество - Македонија (ФООМ) премина во Здружение на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“ од Август 2015 година, финансиран од Ромскиот образовен фонд (РЕФ) од Будимпешта.

Визија на Здружението на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“

РОМАВЕРЗИТАС е граѓанска организација која е препознатлив лидер за поддршка и развој на проактивни и квалитетно едуцирани Роми, кои ја застапуваат ромската заедница и се активно вклучени во процесите на креирање и донесување на јавни политики на локално и национално ниво.

Мисија на Здружението на граѓани „РОМАВЕРЗИТАС“

РОМАВЕРЗИТАС е граѓанска организација која активно работи за зајакнување на личните и академските капацитети на средношколците, студентите и младите Роми во Република Македонија, преку обезбедување на академска и неформална поддршка, како и поддршка за личен развој.

Цели на проектот „Ромаверзитас - со поддршка и развој кон лични и колективни еднакви пристапи и можности“:

- Да се зголеми вклученоста и квалитетот во вклучувањето на матурантите Роми на додипломски студии во универзитетите во Република Македонија;
- Да се поддржат студентите Роми на додипломски студии во одржливоста на нивните студии, нивниот премин во следен семестар, нивните академски постигнувања и нивното навремено дипломирање;
- Да се поддржи личниот и професионалниот развој на студентите Роми на додипломски и постдипломски студии, и РОМАВЕРЗИТАС Алумни;
- Да се поттикне и поддржи формирање на мрежа на млади Роми, како и нивно учество и активизам во сферата на високото образование;
- Да се поттикне и поддржи зајанувањето на ромскиот идентитет на корисниците на проектот.

Средствата за електронското списание Рома Индекс, како дел од проектот, се обезбедени од Ромскиот образовен фонд (РЕФ) од Будимпешта.

romaversitas
north macedonia

ROMA
EDUCATION
FUND